

Bildande av naturreservatet Filiberg i Mora kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § i miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Naturreservatets slutliga gränser utmärks i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *föreskrifter*).

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen, enligt bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd till miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Filiberg
Kommun	Mora
Län	Dalarna
NVR id	2046854
Natura 2000-beteckning	Ingår ej
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger ca 2,5 mil VNV om Mora eller 8 km SV om Oxberg i Mora socken
Naturgeografisk region	32b, norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter
Huvudsaklig karaktär	Naturskog och myr
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Två samfälligheter: Kråkberg S:45, Oxberg S:37
Rättigheter	
Lantmäteriärende	Inmätning ännu inte utförd
Areal	Total areal: 571,6 ha Landareal: 554,3 ha Produktiv skogsmark: 471,2 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets brandpräglade naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av stora, opåverkade områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom:

- Att skogsmark, myr, sjöar och vattendrag med dess flora och fauna utvecklas fritt.
- De delar av skogsmarken som är särskilt präglade av brand sköts genom naturvårdsbränning i lämpliga intervall.
- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Stora delar av Filiberg består av en äldre brandpräglad tallskog med inslag av barrblandskog och lövträd, samt våtmarker av olika slag. Skogen har formats av upprepade skogsbränder, och spåren efter dessa finns att finna över allt i skogsmarken. Tallskogen ger ett ljust intryck med träd i olika generationer, där skogsbrandens betydelse för skogens karaktär tydligt framgår. Delar av skogen ligger i fuktigare områden i anslutning till våtmarker, där finns mycket död ved och naturvårdsintressanta arter. Våtmarkerna är föga påverkade av människan och bidrar till intrycket av orördhet i området.

Filiberg är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom bland både växter och djur.

I området finns skyddsvärda arter såsom björn, mård, slaguggla, lavskrika, vedsäckmossa och vedsvampen gräddporing

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Området är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att det ska kunna behålla och utveckla skogens brandpräglade kvalitéer, vilka utgör själva kärnan i områdets naturvärden.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,

2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - Befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas.
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
 - Vid jaktpass får enklare konstruktion av naturmaterial uppföras.
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur, eller andra organismer,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen, vilket gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - Transportera ut fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen.
7. bedriva jakt med fälla, med följande undantag:
 - Jakt med fällor för att fånga mink.
8. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser, med följande undantag:
 - Att sätta upp saltsten.
 - Att lämna den urtagna räntan från älg, rådjur och andra jaktbara arter.
9. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

10. sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning inom område som framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:

- Insamling av löst liggande, mindre, torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld.
- 2. framföra motordrivet fordon i terrängen, vilket gäller både barmark och snötäckt mark,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

- 3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),
- 4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang,

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan, bilaga 2.

Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningarna i dagens utformning, utbredning och funktion.

Förtydliganden av föreskrifter

I *punkt A6* regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte i tolkas lika strikt som ”märken”. Transportvägar ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I *punkt A9* förbjuds korttidsjakt. Med korttidsjakt avses dagkort och andra avtal kortare än ett år. Jaktutövarna ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behöver tas vad gäller bl.a. jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – d.v.s. de ska bedriva jakt tillsammans.

I *punkt C3* förbjuds att utan Länsstyrelsen tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftsvärden

Filiberg utgör ett större sammanhängande naturskogsområde väster om Gopshus i Mora kommun. Området består dels av en sluttning med skog uppkommen efter skogsbrand för omkring 150 år sedan, dels av sjöar och våtmarker nedanför berget.

Filibergets topp når 543 meter över havet, och på denna nivå är skogen präglad av höjdläget. I sluttningen mot söder är skogen mer växtlig. Tall dominerar generellt, men i svackor och längs bäckdråg finns stråk med högvuxen granskog. Beståndsåldern är omkring 120-140 år men äldre individer finns spridda i skogen.

I och med att skogen är föga påverkad av senare tiders skogsbruk finns ett flertal naturskogsindikatorer bland mossor, lavar och svampar i området. Naturskogsgynnade fåglar som tjäder, lavskrika och slaguggla påträffas.

I och med att hela Filibergets sluttning utgörs av sammanhängande naturskog finns en mycket god potential för friluftsliv i orörd, storslagen natur. Flera intressanta kulturspår stärker detta värde.

Markanvändning

I området är den pågående markanvändningen skogsbruk, jakt och fiske.

Planeringsbakgrund

Filiberg har uppmärksamats i sen tid, varför området inte förekommer i olika planeringssammanhang, t.ex. Natura 2000, riksintressen osv. I kommunens översiktsplan omnämns inte heller området, men väl de värdetrakter för skydd av skog som Filiberg ingår i.

Ärendets handläggning

Filibergs naturvärden uppmärksammades först i och med den inventering av skyddsvärda naturskogar som utfördes nationellt år 2002-2003. Länsstyrelsen utförde en översiktlig inventering år 2008 som ytterligare befäste naturvärdet och påvisade dess innehåll av rödlistade arter.

År 2012 tog markägaren kontakt med Länsstyrelsen och framförde intresse av att skydda området för framtiden. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket fann att det fanns goda motiv för ett skydd av området varför avtal om intrång fattades i tre steg under åren 2015-2016 efter att skogen värderats.

Samtidigt som detta skedde hade ett naturvårdsavtal upprättats år 2004 på Oxbergs samfällighets (S:37) mark. Efter att den skog som ligger mellan Lundskogen (Kråkberg S:45) och naturvårdsavtalet avverkningsanmäldes inrättades ett intrångsavtal med Samfälligheten som idag ingår i reservatet.

Förslaget till beslut har remitterats berörda sakägare samt skickats till andra som kan tänkas ha synpunkter på skyddet av området. Följande synpunkter har lämnats:

Mora kommun svarar att de inte har några synpunkter på förslaget. **Skogsstyrelsen** har inget att erinra. **Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)** avstår från yttrande.

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget.

Havs- och Vattenmyndigheten tillstyrker förslaget, men rekommenderar fördjupade inventeringar i syfte att precisera limniska värden i aktuellt vattenområde.

Dalarnas Ornitologiska Förening (DOF) ser mycket positivt på skyddet och tillstyrker i sin helhet de föreslagna föreskrifterna och skötselplanen. Man påpekar dock att föreningens generella inställning är att fågeljakt inte ska tillåtas i våra naturreservat. Skälet till detta är att naturreservaten inom en snar framtid kommer vara öar i ett skogslandskap där gammal skog saknas. "Det logiska är då att låta dessa öar vara både fredade reproduktionsområden och födoområden mera generellt. Det är t.ex. inte rimligt att man under den traditionella toppjakten på tjäder under vintern ska kunna tömma reservaten på fåglarna. Det är bättre att se dem som områden som kan 'försörja' omgivande hårt brukade marker med fåglar. Naturreservatens gamla skogar har mycket stor betydelse för fågellivet."

DOF vill även väcka frågan om att förbud bör övervägas mot användande av drönare samt mot cykling längs den föreslagna leden.

– Länsstyrelsens bedömning är att fågeljakten i området är av så ringa omfattning att den kan fortgå utan att nämnvärd påverkan sker på skogsfågelstammen. Bibehållen fågeljakt har också varit markägarnas önskemål. Vad gäller användande av drönare och cykling längs leden ser inte Länsstyrelsen i dagsläget, eller inom överskådlig framtid, att dessa verksamheter riskerar att utgöra något påtagligt bekymmer vad gäller områdets natur- och friluftslivsvärden.

Styrelsen för Kråkberg S:45 tillstyrker enigt bildandet av reservatet.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Den i hög grad opåverkade skogen med dess innehåll av rödlistade arter knutna till äldre träd eller till död ved, exempelvis de rödlistade och hotade arterna vedsäckmossa och gräddporing, bidrar till skyddsvärdet. Filiberg är även av stor skönhet och säregenhet i form av en hel bergssida med obruten skog, våtmarker och sjöar. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses i och med områdets avsevärda storlek och behov av undantag från skogsbrukande bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte och områdets naturvärden ska bevaras för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose allmänna intressen som sjukvårdstransporter, jakt och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Ett permanent skydd av Filiberg medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen Levande skogar, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt- och djurliv.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen Dalarna att Filiberg ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder kommer med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap 5,6 eller 30 §§ miljöbalken, omfattas av dispens eller tillståndskrav. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet, i den mån var där sägs strider mot föreskrifterna i naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insekts-skador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § i lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, antikvarie Erika Räf, planhandläggare Jessica Persson, miljöhandläggare Håkan Danielsson, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Ylva Thörn

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Föreskriftskarta (Skötselområden och anläggningar)
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (markägare och sakägare)

Sakägare (med mottagningsbevis)

Lundskogarnas samfällighetsförening, att. Lars Morén, Skogsvägen 9, 792 51 MORA

Oxbergs gemensamhetsskog samfällighetsförening, c/o Ola Blumenberg, Vasaloppsvägen 799, 792 94 MORA

Nydalsvägens samfällighetsförening, att. Mats Karlsson, 792 34 Gävle email

Mats.T.Karlsson@billerud.korsnas.com

Kråkbergs Viltvårdsområdesförening, att. Atte Johansson, Spännarvägen 7, 792 33 Mora,
e-post anders553@hotmail.se

Mora-Våmhus Fiskevårdsområdesförening, Åke Bogg, Vika byväg 208, 792 91 Mora

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM e-post registrator@naturvardsverket.se

Skogsstyrelsen: som e-post till: skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Havs- och vattenmyndigheten, som e-post till: havochvatten@havochvatten.se

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala (Skickas som e-post till
sgu@sgu.se, inklusive shapefil)

Riksantikvarieämbetet, som e-post till: registrator@raa.se (endast beslutet)

För synpunkter till:

Mora kommun, 792 80 Mora

Naturskyddsföreningen i Dalarna, som e-post till:

kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se

Jaktledare Filiberg: Pelle Persson, Ottersvägen 8, 792 37 Mora. e-post

lekattpelle@hotmail.com

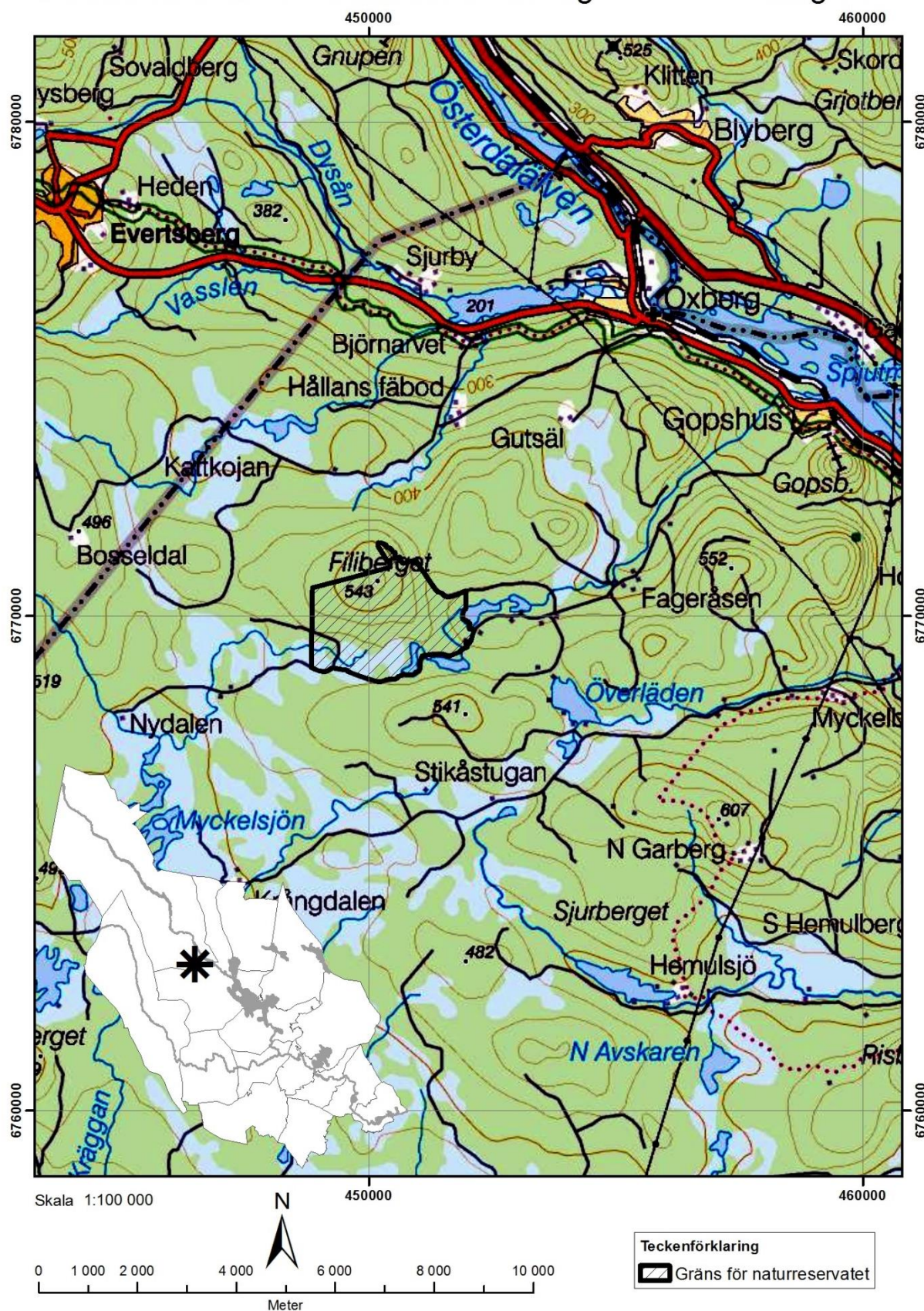
Dalarnas Ornitologiska Förening, e-post Stig-ake.svenson@telia.com

Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 Falun

Mora Jaktvårdskrets, att. Johan Frost, Bältervägen 5, 792 95 MORA

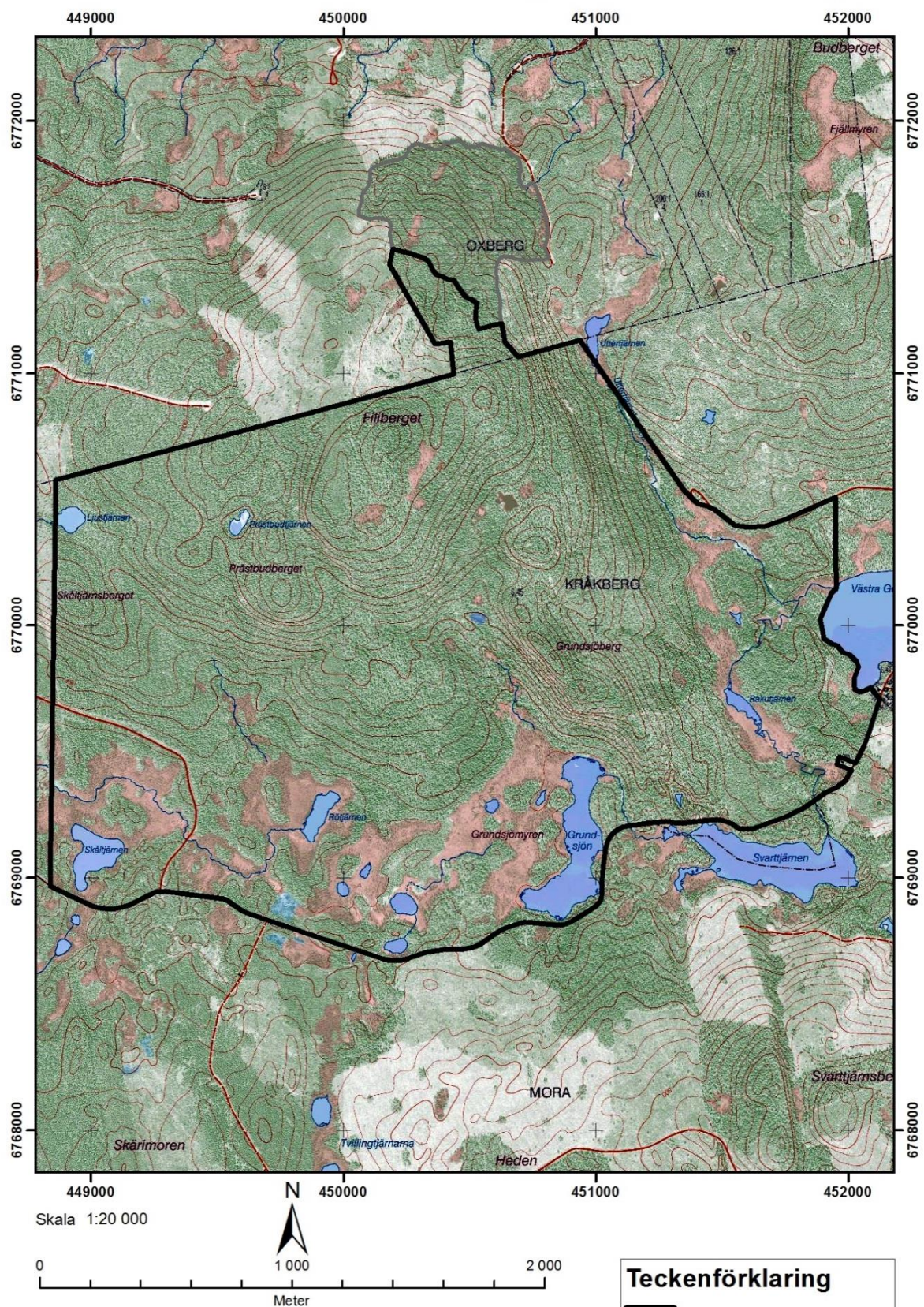
Översiktskarta naturreservatet Filiberg

Bilaga 1

Beslutskarta naturreservatet Filiberg

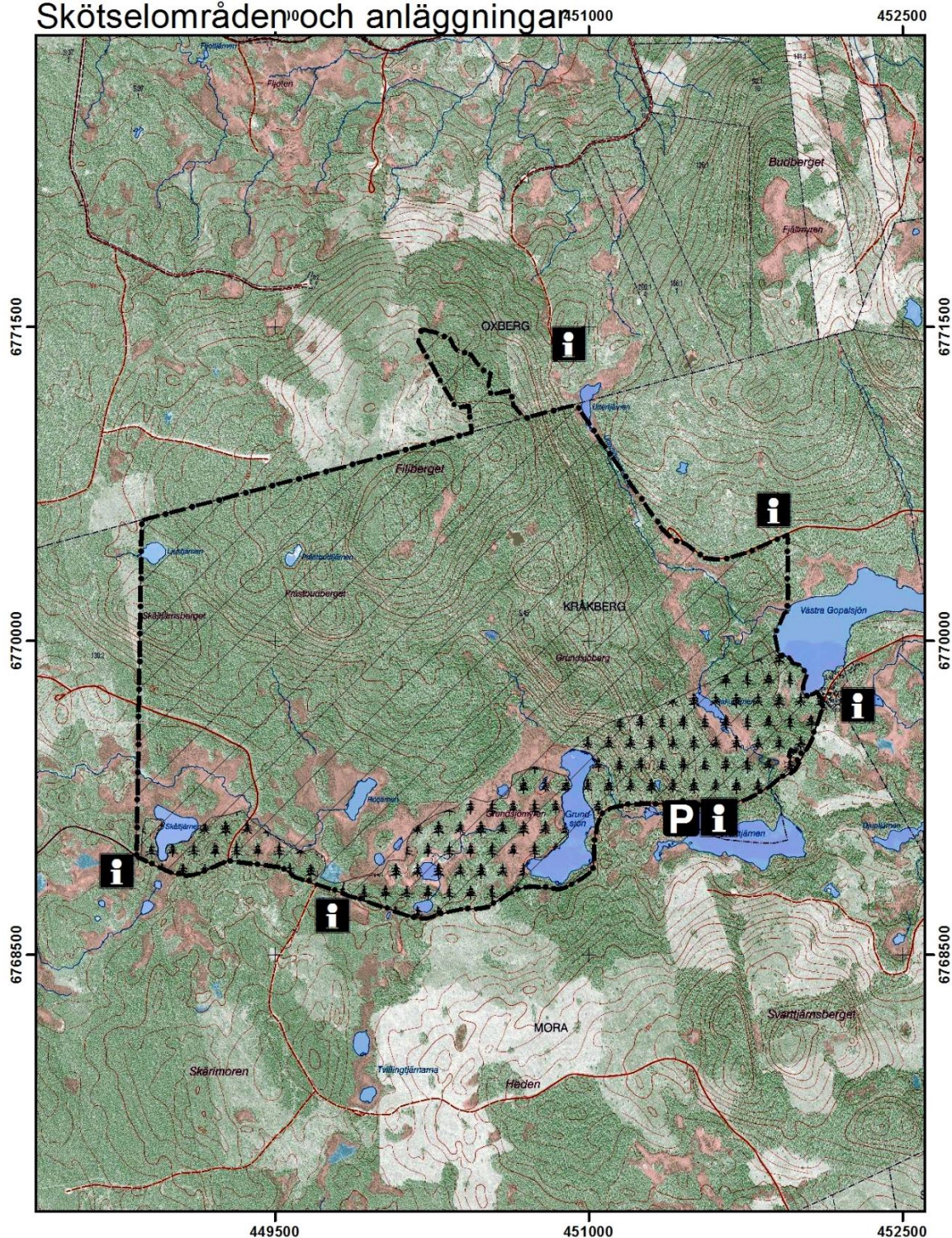
Bilaga 2

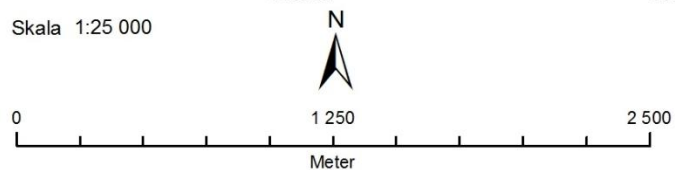
Naturreseptatet Filiberg

Bilaga 3

Skötselområden och anläggningar

Skala 1:25 000

©Länsstyrelsen Dalarna, Bakgrundskarta © Lantmäteriet, ärende 106-2004/188 W

Teckenförklaring

- Gräns för naturreseptatet
- Skötsel naturvårdsbränning